

MUISTIO SOSIAALI- JA TERVEYSTURVAN KESKUSLIITTO RY:N JÄRJESTÄMÄSTÄ JÄRJESTÖT PALVELUJEN TUOTTAJANA - TYÖKOKOUKSESTA

Aika: maanantai 6.11.2006 klo 12-16

Paikka: Joensuun seudun Invalidit ry, Koulukatu 24b 43, IV kerros, koulutustila

Osallistujia oli seuraavista tahoista:

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, HUMAK, Joensuun seudun LEADER-yhdistys, MLL/Riepu-projekti, Joensuun omaishoitajat ja läheiset ry, Osuuskunta Napakka, MLL Pohjois-Karjalan aluejärjestö, EL:n P-K:n piiri, Joensuun kaupunki/sosiaali- ja terveysturva, EVA-hanke, Opintotoiminnan Keskusliitto ry, Myllyprojektityhdistys ry, Joensuun yliopisto/Karjalan tutkimuslaitos, Joensuun kansalaistalo; sairaanhoitajaopiskelija, Joensuun kansalaistalo; sosionomiopiskelija, Joensuun Pelastakaa lapset ry, Pohjois-Karjalan Allergia ja astmayhdistys, Joensuun Siniristi ry, SPR/Sosiaalitalkkariprojekti, Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry/Kajo-projekti, Omaiset mielenterveystyön tukena Pohjois-Karjalan yhdistys, TSL:n Joensuun seudun opintojärjestö, Vessel-keskus

Avaus ja esittäytyminen/Elina Pajula

Järjestötoiminnan ajankohtaiset haasteet

– **Järjestöjen näkökulmasta/Elina Pajula**, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

– järjestöbarometri

– vapaaehtoistoiminnan kutsuhuuto, lisätietoja: www.kansalaistalo.fi

– **Maaseudun asukkaiden näkökulmasta/Ville Elonheimo**, Pohjois-Karjalan kylät ry

– Palvelujen tuottaminen/maaseudun asukkaiden näkökulma

Osuuskunta palvelujen organisoinnin muotona/ Eijaliisa Kuva, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti; Senet-projekti

Kokemuksia osuustoiminnasta/Ansa Hirvonen, työosuuskunta Napakka

Keskustelua osuustoiminnasta:

Laman jälkeen mietittiin kaupungin kanssa, löytyisikö osuustoiminnasta uusia ratkaisuja esimerkiksi päivähoitoon. Päiväkoteja perustettiin, mutta into laantui. Miltä tilanne nyt näyttää kaupungin näkökulmasta? – Tällä hetkellä suurin osa ei-kunnallisista päiväkodeista on yksityisiä, ei osuuskuntamuotoisia. Kotipalveluissa osuustoiminta voisi lisääntyä ja uusia toimintamuotoja haetaan eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Kunnan kannalta on yksinkertaisempaa tehdä yhteistyötä osuuskunnan kanssa kuin monen eri pienemmän toimijan (esimerkiksi järjestön) kanssa.

Miten järjestössä yhdistetään kansalaisten yhteisöllisyys ja palveluiden tms. tuottaminen? Todettiin että, yhdistykset tuntevat kohderyhmän/asiakkaat parhaiten, eikä tätä pidä hävittää. Pienissä järjestöissä jäsenet ja ”asiakkaat” mieltävät itsensä toimijoiksi. Keskustelua herätti myös kysymys voiko kansalaisjärjestötoiminnan tuotteistaa. Todettiin ettei se ole tarkoituksenmukaista.

Järjestöjen näkyvyyttä kuntiin päin olisi hyvä lisätä. Yksi hyvä keino voisi olla sosiaalinen tilinpäätös. Kunnat kokevat ongelmana sen, että järjestöt pyytävät kunnilta rahaa toimintaan, mutta kunnat eivät tiedä mitä järjestöt tekevät. Viestintää järjestöissä olisikin lisättävä myös ulospäin (erityisesti kuntiin). Palvelusetelin käyttöönotto saattaisi helpottaa kokonaisuuden hahmottamista. Kunnissa mietitään mitä maksaa palvelusetelin käyttöönotto maksaa ja onko riittävästi palveluiden tarjoajia. Maaseutukunnissa palveluseteliä ei ole voitu ottaa käyttöön, koska ei ole varmuutta, että olisi palveludentuottajia.

Suuret ikäluokat -> suureten ikäluokkien vanhenemiseen liittyvä muutos tiedostetaan, mutta vielä ei tiedetä mitä pitäisi tehdä ja kenen tehtävä on rakentaa turvallisuutta ja hoivaa ikäihmisille. Yhtenä vaihtoehtona esitettiin voisiko Joensuussa tulevaisuudessa olla osuuskunta, joka huolehtisi ikäihmisistä (hoiva-, asumis- ym. palveluista). Keskustelua olisi hyvä lisätä ja hakea uusia ratkaisuja. On hyvä, että on paljon erilaisia yhdistyksiä/toimijoita, mutta kaikkia ei tarvitse tehdä yksin, voidaan liittyä yhteen, kuten on jo tehtykin (esim. Kotikartano, Vessel, Kajo...). Esimerkkejä on myös ulkomailta, esim. Ruotsista, Skotlannista. Skotlannissa on kylätaloja, jotka järjestävät monenlaista toimintaa, tällaisia voisi järjestää enemmän myös Suomessa. ”Nykyinen sektorijattelu kaipaisi möyhentämistä.” ”Sosiaalisen pääoman vapaa liikkuvuus.”

Ray:n monopoliasema: Järjestöjen rahoitussysteemi nojaa Rayn monopoliin joka ohjaa kaikki rahat järjestöille. Monopolin purkaminen muuttaisi rahoitussysteemiä totaalisesti. EU:ssa ei saisi olla

monopoleja, ellei niitä voida erityisillä syillä perustella. Ruotsissa on jo puhuttu monopolin purkamisesta.

Tanskassa eläkeläisjärjestöt ovat järjestäytyneet ja tuottavat itselleen asumispalveluja. Voisiko tulevaisuudessa olla mahdollista, että eläkeläisjärjestöt perustavat osuuskuntia tuottaakseen itselleen palveluja?

Case-Tohmajärveen liittyen keskusteltiin: tarvitaanko keskustelua: osuuskunnat vs. vuokratyöfirmat. Erona osuuskunnassa työtä tehdään oman yrityksen kautta. Suurinta sananvaltaa käyttää jäsenkunta vuosikokouksissa; jäsen saa äänensä kuuluviin. Vuokratyöfirmassa voi valita ottaako tai jättääkö työpaikan. Teoriassa hintaeroja osuuskuntien ja vuokratyöfirmojen välillä ei juuri olisi. Hinta riippuu palvelusta ja yrityksestä.. Vuokratyöfirmat käyttävät rahaa mainostamiseen, kun taas osuuskunnat toimivat plus-miinus nolla budjetilla. Osuuskunnassa aloituskulut ovat suurimmat, myöhemmin hinta laskee asiakkaalle tai työntekijä saa enemmän palkkaa

Arjen kumppanina Vessel/ Tuula Romppanen

RAY:n avustukset suhteessa palveluihin/Pekka Mykrä

Keskustelua/kysymyksiä aiheesta:

Esimerkkinä mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut: avustuksia ei myönnetty kun alalla yrittäjiä = kilpailutilanne. Vastasiko/vastaako palvelujen tarjonta kysyntään? Luultavasti ei... Joitakin taloja on tehty Ray:n tuella, mutta ei läheskään niin suurimuotoisesti kuin olisi toivottu.

Lain mukaan Ray:n tuet eivät saa aiheuttaa vähäistä suurempaa kilpailuhaittaa. Tulkintaa käytetään mm. lastenhoitopalveluissa. Ray jakaa valtion avustuksia, julkisia tukia, ja sen on toimittava lakien ja säännösten mukaan

Kuntien ostopalvelut; kunnat pohtivat palveluiden järjestämistä kriittisesti. Erityisenä kysymyksenä on laatu, mutta ennen kaikkea kustannukset. Kysymys on moninainen. Kilpailuttamisen tiukat vaatimukset saattavat saada kunnat kielteisiksi ostopalveluja kohtaan. Kunta- ja palvelurakenneuudistuksessa olisi ollut hyvä ottaa paremmin huomioon kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin yhteistyö. Toimintatavat voisivat muotoutua kuntakohtaisesti paikallisten tarpeiden mukaan.

Ray:n avustusten hakemisesta keskusteltiin, mitä avustusmuotoja olemassa, millaisiin kohteisiin ja käyttötarkoituksiin on mahdollista saada Ray:n tukea jne. Ray:llä ei kantaa siihen järjestävätkö järjestöt palveluja.

Keskusteltiin palvelujen hinnoista. Todettiin että ilmaista palvelua ei juuri ole, vaan kaikki maksaa. Hinnan noustessa on aina vähemmän niitä jotka voivat ostaa palveluja. Lopulta ehkä kellään ei ole varaa ostaa palveluja ja saatetaan vetää virheellinen johtopäätös, ettei ko. palvelua tarvita. Mietittiin myös pitäisikö palvelujen tuottamisen sijasta tukea palvelujen ostamista – tällöin rahat menisivät suurimmaksi osaksi kunnille. Verottajan näkökulmasta palvelujen/toiminnan tuottajalla ei ole merkitystä (yhdistys vai yritys). Verottaja katsoo onko toiminta luonteeltaan elinkeinotoimintaa, jos on, niin sitä verotetaan. Järjestöjen arvonlisäverollisen toiminnan arvo on kasvanut viime vuosina. Järjestöt ovat ”mennet markkinoille”. Verottaja tulkitsee yhdistysten toimintaa eri tavoilla eri puolilla Suomea, mikä on ongelmallista.

Esiteltiin Joensuussa toimiva järjestöfoorumi; kokoaa yhteen kolmannen sektorin toimijoita. Tavoitteena saada jonkinlainen toimielin, joka olisi varteenotettava toimija politiikkakentällä. Puhuttiin myös suunnitteilla olevasta kaupungin / seutukunnan järjestöstrategiasta.

Muistion kirjasi Hanna Pieviläinen/opiskelijaharjoittelija, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry